

вийшли за редакцією академіка УАН О. І. Тихонова «Biopharmaceutics: Lectures for English student in the speciality «Pharmacy», авт. О. І. Тихонов, Т. Г. Ярних, А. Б. Юр'єва, Л. М. Подорожна, С. С. Зуйкіна та «Biopharmaceutics: Tutorial», авт. О. І. Тихонов, О. Є. Богуцька, Т. Г. Ярних, О. М. Котенко, О. А. Рухмакова.

На сьогоднішній день біофармація є навчальною дисципліною обов'язкового вибору для здобувачів вищої освіти у Національному фармацевтичному університеті. Створений за редакцією засновника біофармації академіка УАН проф., д. фарм. н. О. І. Тихонова навчально-методичний комплекс з дисципліни «Біофармація» забезпечує вивчення основних біофармацевтичних чинників. Знання біофармації стають міцним підґрунтям для майбутніх фахівців фармацевтичної галузі при розробці нових лікарських препаратів, їх дослідженні й удосконаленні складу і технології.

Історія розвитку гомеопатії як наукової та навчальної дисципліни

Олійник С. В.¹, Ярних Т. Г.¹, Гайдукова О. О.²

Кафедра технології ліків

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна¹

Кафедра загальної практики – сімейної медицини

Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна²

tl@nuph.edu.ua

Розвиток гомеопатії в усьому світі пройшов через етапи розквіту і занепаду. І, незважаючи на протидію офіційної медицини, гомеопатія поступово розширює сферу свого впливу. З 90-х років в Україні розпочався активний розвиток гомеопатичної фармації і впровадження її в практику. Стали виникати нові центри та асоціації лікарів-гомеопатів, відродилася професійна періодична преса, ведуться наукові дослідження, зміцнюється міжнародне співробітництво, розпочата планомірна підготовка кадрів: у ВНЗ організовані спеціальні кафедри і курси за вибором по основам сучасної гомеопатії.

На сьогоднішній час гомеопатичні препарати, згідно Закону України «Про лікарські засоби» мають статус лікарських засобів і внесені до Реєстру як окрема фармакотерапевтична група.

Триває інтенсивна робота за двома основними напрямками: підготовка фахівців в області гомеопатичної фармації, формування законодавчої бази. Навчання фахівців здійснює Національний фармацевтичний університет, де здобувачі вищої освіти мають можливість отримати теоретичні знання про гомеопатичний метод лікування і на

практиці навчитися виготовленню і контролю якості різних гомеопатичних лікарських форм.

У 1995 р. на кафедрі аптечної технології ліків НФаУ під керівництвом завідувача кафедри, доктора фармацевтичних наук, професора О. І. Тихонова відкрито спеціалізацію «Технологія гомеопатичних лікарських засобів» для підготовки провізорів-гомеопатів, яка існувала до 2007 р.

З 2007 по 2010 рр. студентам викладалася дисципліна за вибором «Технологія гомеопатичних лікарських засобів».

З 2010 р. по теперішній час в програму підготовки магістрів фармації денного, вечірнього і заочного відділення включена дисципліна «Технологія гомеопатичних лікарських засобів».

Для підготовки студентів фармацевтичних учбових закладів і практичних робітників фармації та медицини видано наукову літературу:

- Справочник экстенпоральной рецептуры. Аллопатия и гомеопатия / Р.В. Богатырева, А.И. Тихонов, В.П. Черных, Т.Г. Ярных и др. – К.: Морион, 1999. – 496 с.

- Основы гомеопатической фармации: Учеб. для студ. фармац. специальностей вузов / А.И. Тихонов, С.А. Тихонова, Т.Г. Ярных, В.А. Соболева и др.; Под ред. А.И. Тихонова. – Х.: Изд-во НФаУ; Золотые страницы, 2002. – 574 с.

- Практикум по технологи гомеопатических препаратов: Для студентов фармац. вузов и ф-тов / А.И. Тихонов, М.Ф. Пасечник, Т.Г. Ярных, Л.И. Вишневская, С.А. Тихонова. – Х.: Изд-во НФаУ, 2006. – 160 с.

- Справочник экстенпоральной рецептуры. Аллопатия и гомеопатия / Р.В. Богатырева, А.И. Тихонов, В.П. Черных, Т.Г. Ярных и др. – К.: Морион, 1999. – 496 с.

- Тихонов А.И., Вишневская Л.И. Введение в гомеопатию. Краткая история развития гомеопатии в Украине. Классификация гомеопатических лекарственных форм. Основные направления нормирования производства гомеопатических лекарственных препаратов. Лекция для студентов специальности «Фармация»: Учеб. пособие для внеаудит. Работы студентов / Под ред. А.И. Тихонова – Х.: Изд-во НФаУ, 2006. – 32 с.

- Тихонов А.И., Вишневская Л.И. Основные принципы гомеопатии. Закон исцеления Геринга. Особенности прописывания гомеопатических рецептов. Лекция для студентов специальности «Фармация»: Учеб. пособие для внеаудит. работы студентов / Под ред. А.И. Тихонова – Х.: Изд-во НФаУ, 2006. – 32 с.

- Тихонов А.И., Вишневская Л.И. Теоретические основы механизмов действия гомеопатических лекарственных средств. Лекция для студентов специальности

«Фармація»: Учеб. пособие для внеаудит. работы студентов / Под ред. А.И. Тихонова – Х.: Изд-во НФаУ, 2006. – 32 с.

- Тихонов А.И., Вишневская Л.И. Гомеопатические группы лекарств. Комплексная гомеопатия. Лекарства близкие к гомеопатии. Лекция для студентов специальности «Фармация»: Учеб. пособие для внеаудит. работы студентов / Под ред. А.И. Тихонова – Х.: Изд-во НФаУ, 2006. –28 с.

- Основы фитотерапии и гомеопатии. Технология фитопрепаратов. Лекция для студентов специальности «Клиническая фармация»: Учеб. пособие для внеаудит. работы студентов / А.И. Тихонов, Т.Г. Ярных, В.А. Соболева, О.С. Данькевич; Под ред. А.И. Тихонова, Т.Г. Ярных. – Х.: Изд-во НФаУ, 2005. – 44 с.

Науковцями під керівництвом академіка Української академії наук, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора фармацевтичних наук, професора, Тихонова Олександра Івановича та доктора фармацевтичних наук, професора, Тихонової Світлани Олександрівни протягом більше 15 років здійснювалась робота згідно науковому напрямку «Створення гомеопатичних лікарських засобів» (№ держреєстрації 0103U000480). Проводяться дослідження з гомеопатичного напрямку у студентському науковому товаристві та виконуються дипломні й магістерські роботи з розробки складу та технології гомеопатичних лікарських засобів. Захищено 7 кандидатських дисертаційних робіт:

- Осипенко С.Ю. «Розробка технології та методів стандартизації препаратів протиалергійної дії на основі *Apis mellifica*» (2002 р.). Створено новий протиалергійний гомеопатичний препарат на основі тіла бджоли у вигляді гранул – «*Apis С6*» та базисний гомеопатичний препарат для його виготовлення – матрична настойка «*Apis*».

Науковий керівник д.ф.н., проф. Тихонова С.О.

Пасічник М.Ф. «Створення гомеопатичного лікарського засобу на основі отрути бджолиної» (2007 р.). Створено новий оригінальний вітчизняний препарат на основі отрути бджолиної у формі гомеопатичних гранул «*Апі-гран*» для лікування набряків різного походження та базисний гомеопатичний препарат «*Апі*» - для його виготовлення.

Науковий керівник д.ф.н., проф. Тихонов О.І.

Сергеева О.Ю. «Створення та дослідження гомеопатичного засобу протиалергійної дії у формі гранул» (2009 р.). Створено новий комплексний гомеопатичний лікарський засіб протиалергійної дії у формі гранул гомеопатичних «*Алергін*». Розроблено та затверджено ТФС 42У-147-595-97 «Гранули гомеопатичні «*Алергін*» та пусковий регламент на комплексний гомеопатичний препарат ЛР 64-

14063961-2-98. Отримано реєстраційне свідоцтво на препарат «Алергін» № UA/0251/01/01 і випускається на фармацевтичному виробництві ТОВ «Арніка» (Україна).

Науковий керівник д.ф.н., проф. Тихонова С.О.

- Чорна Н.А. «Розробка складу та технології гомеопатичної мазі для застосування в дерматології» (2009 р.). Створено новий оригінальний вітчизняний гомеопатичний препарат на основі отрути бджолиної і прополісу у формі мазі «Апі-дерма» для лікування алергічного контактного дерматиту.

Науковий керівник д.ф.н., проф. Тихонов О.І.

- Гайдукова О.О. «Розробка та дослідження комплексного гомеопатичного препарату для лікування синдрому хронічної втоми» (2010 р.). Створено і запропоновано для практичної медицини новий комплексний вітчизняний препарат у формі гомеопатичних гранул «Тонус-актив» для лікування синдрому хронічної втоми, на основі базисних гомеопатичних препаратів «Lycoperodium clavatum», «Echinacea angustifolia», «Acidum phosphoricum», «Arsenicum album».

Науковий керівник д.ф.н., проф. Тихонова С.О.

- Олійник С.В. «Розробка складу та технології гомеопатичних препаратів з лікарської рослини Цикламен» (2011 р.). Створено та запропоновано для практичної медицини новий вітчизняний лікарський препарат для лікування та профілактики алергічного риніту у формі гомеопатичних гранул «Циклорин» та матричну настойку «Цикламін», для його виготовлення, що містять сік з лікарської рослини Цикламен європейський.

Науковий керівник д.ф.н., проф. Тихонов О.І.

- Шеремет'єва А.В. «Розробка стандартів гомеопатичної лікарської форми – тритурації та опрацювання складу, технології і дослідження лікарського препарату з сурфактантом» (2012 р.). Створено і запропоновано для практичної медицини новий вітчизняний гомеопатичний базисний препарат «Сурфотрит» та гранули гомеопатичні «Сурфотрит С6» для лікування хронічного обструктивного захворювання легень, на основі субстанції – порошку сурфактанту ліофілізованого.

Науковий керівник д.ф.н., проф. Тихонова С.О.

Співробітники кафедри під керівництвом д.ф.н., проф. О. І. Тихонова приймали активну участь у розробці статей до Державної фармакопеї України. Статті, що ввійшли до ДФУ 1-2 видання:

- «Гомеопатичні лікарські засоби»

ДФУ 1.1 (2004 р.), ДФУ 2.0 (2014 р.), ДФУ 2.1 (2016 р.), ДФУ 2.2 (2018 р.);

- «Лікарська рослинна сировина для гомеопатичних лікарських засобів»
ДФУ 1.3 (2009 р.), ДФУ 2.0 (2014 р.);
- «Матричні настойки для гомеопатичних лікарських засобів»
ДФУ 1.1 (2004 р.), ДФУ 2.0 (2014 р.), ДФУ 2.2 (2018 р.);
- «Методи приготування гомеопатичних базисних препаратів і потенціювання»
ДФУ 1.3 (2009 р.), ДФУ 2.0 (2014 р.), ДФУ 2.1. (2016 р.);
- «Пілюлі для гомеопатичних лікарських засобів»
ДФУ 2.0 (2014 р.), ДФУ 2.2. (2018 р.);
- «Пілюлі гомеопатичні, вкриті оболонкою»
ДФУ 2.1 (2016 р.);
- «Гомеопатичні пілюлі насичені»
ДФУ 2.2. (2018 р.).

Розроблено проект методичних рекомендацій «Вимоги до виготовлення нестерильних гомеопатичних лікарських засобів в умовах аптек».

Авторський колектив: проф. Тихонов О.І., проф. Тихонова С.О., доц. Гайдучова О.О.

Отримано 11 патентів:

1. Патент на винахід № 83579, Україна, МПК А61К (2006.01) «Спосіб одержання гомеопатичного базисного препарату отрути бджолоїної «Апі» / Тихонов О.І., Пасічник М.Ф., Тихонова С.О., Ярних Т.Г., Ходарченко Г.Б., Чорна Н.А.; заявник та патентовласник Харків, НФаУ. - № а 2006 13585; заявл. 21.12.2006; опубл. 25.07.08, Бюл. № 14.

2. Патент на винахід № 14863, Україна, МПК А61К35/78 «Гомеопатичний лікарський засіб для лікування алергозів «Алергін-ARN» / Сергеева О.Ю.; заявник та патентовласник Сергеева О.Ю.; заявл. 01.05.2000; опубл. 16.10.2000, Бюл. № 5.

3. Патент на изобретение № 2125457, Россия «Гомеопатическое лекарственное средство для лечения аллергозов «Аллергин-ARN» / Сергеева О.Ю.; патентообладатель Сергеева О.Ю. - № 96114048; заявл. 10.07.1996; опубл. 27.01.1999.

4. Патент 46400 України на корисну модель МПК(2009) А61К 9/00, А61К 35/64) (2009.01 А61Р 17/00. Гомеопатичний лікарський засіб у формі мазі для лікування алергічних дерматитів / Тихонов А.И., Чорна Н.А. – № и 200905024; заявл. 21.05.09; опубл. 25.12.09, Бюл. 24.

5. Патент 47195 України на корисну модель, МПК(2009) А61К 9/16, А61К 31/00, А61К 36/00. Гомеопатичний засіб для лікування синдрому хронічної втоми /

Тихонов О.І., Тихонова С.О., Гайдукова О.О., Кошова О.Ю. – № у 200906629; заявл. 24.06.09; опубл. 25.01.10, Бюл. 2.

6. Патент 53451 України на корисну модель, МПК (2009) А61К 36/00. Спосіб одержання гомеопатичної матричної настойки з *Succisa pratensis* (Цикламен європейський) / О. І. Тихонов, С. В. Олійник, Л. В. Яковлева, О. Б. Леницька, О. М. Колос. – № у 201003378; заявл. 23.03.2010; опубл. 11.10.2010, Бюл. 19.

7. Патент 54661 України на корисну модель, МПК (2009) А61К 9/16, А 61 К 36/00, А 61 Р 37/08. Гомеопатичний засіб для лікування та профілактики алергічного риніту / О. І. Тихонов, С. В. Олійник, С. О. Тихонова, Т. Г. Ярних. – № у 201003362; заявл. 23.03.2010; опубл. 25.11.2010, Бюл. 22.

8. Патент 96169 України на винахід, (51) МПК(2011.01) А61К 33/36 (2006.01), А61К 33/42 (2006.01), А61К 36/00, А61К 36/28 (2006.01), А61К 9/16 (2006.01), А61Р 43/00. Гомеопатичний засіб для лікування синдрому хронічної втоми / Тихонов О.І., Тихонова С.О., Гайдукова О.О., Кошова О.Ю. – № а 2009 06623; заявл. 24.06.09; опубл. 10.10.11, Бюл. 19.

9. Патент 75940 України на корисну модель, МПК(2012.01) А61К 35/42 (2006.01), А61Р 11/00. Гомеопатичний засіб для лікування гострих та хронічних обструктивних захворювань легенів / Тихонова С.О., Тихонов О.І., Шеремет'єва А.В., Гращенкова С.А., Гайдукова О.О. – № у 201203558; заявл. 26.03.12; опубл. 25.12.12, Бюл. 24.

10. Патент 96658 України на винахід, МПК (2011) А61К 9/16, А 61 К 36/185, А 61 Р 37/08. Гомеопатичний засіб для лікування та профілактики алергічного риніту / О. І. Тихонов, С. О. Тихонова, Т. Г. Ярних, С. В. Олійник. – № а 201003361; заявл. 23.03.2010; опубл. 25.11.2011, Бюл. 22.

11. Патент 96659 України на винахі, МПК (2011) А61К 36/86, А61К 125/00, А61К 127/00, А61К 133/00, А61Р 11/02. Спосіб одержання гомеопатичної матричної настойки з *Succisa pratensis* (Цикламен європейський) / О. І. Тихонов, Л. В. Яковлева, О. Б. Леницька, С. В. Олійник. – № а 201003377; заявл. 23.03.2010; опубл. 25.11.2011, Бюл. 22.

Впроваджено в роботу гомеопатичних аптек 5 інформаційних листів:

1. «Склад і технологія приготування гранул з отрутою бджолоїною в умовах аптек» (Київ: Укрмедпатентінформ МОЗ України – № 83-2006 р. – 4 с.).

Автори – д.ф.н., проф. Тихонов О.І., Пасічник М.Ф., Чорна Н.А.

2. «Технологія виготовлення гомеопатичної мазі в умовах аптек» (Київ: Укрмедпатентінформ МОЗ України – № 111-2007 р. – 2 с.)

Автори – д.ф.н., проф. Тихонов О.І., Чорна Н.А.

3. «Технологія виготовлення гомеопатичного базисного препарату з лікарської рослини Цикламен в умовах аптек» (Київ: Укрмедпатентінформ МОЗ України – № 212-2007 р. – 4 с.)

Автори – д.ф.н., проф. Тихонов О.І., Олійник С.В.

4. «Технологія виготовлення в умовах аптек гомеопатичного базисного препарату з лікарської рослини Лілія тигрова» (Київ: Укрмедпатентінформ МОЗ України – № 212-2008 р. – 4 с.)

Автори – д.ф.н., проф. Тихонов О.І., к.ф.н., доц. Ходарченко Г.Б.

5. «Технологія виготовлення комплексного гомеопатичного препарату через проміжні виробничі комплекси в умовах аптеки» (Київ: Укрмедпатентінформ МОЗ України – № 213-2008 р. – 4 с.)

Автори – д.ф.н., проф. Тихонова С.О., Гайдукова О.О.

Під керівництвом проф. О. І. Тихонова розроблено 4 базисних гомеопатичних препарати:

- гомеопатична матрична настойка «Apis»;
- гомеопатичний базисний препарат «Апі»;
- гомеопатична матрична настойка «Цикламін»;
- гомеопатичний базисний препарат «Сурфотрит»;

Крім того, розроблено 7 гомеопатичних лікарських препаратів для лікування та профілактики різних захворювань:

- гомеопатичні гранули «Apis Сб»(лікування та профілактика алергічних захворювань);
- гомеопатичні гранули «Апі-гран» (лікування набряків різного походження);
- гомеопатична мазь «Апі-дерма»(лікування та профілактика алергічного дерматиту);
- гомеопатичні гранули «Тонус-актив» (лікування та профілактика синдрому хронічної втоми);
- гомеопатичні гранули «Циклорин» (лікування та профілактика алергічного риніту);
- гомеопатичні гранули «Сурфотрит Сб» (лікування хронічних обструктивних захворювань легень);
- гомеопатичні гранули «Алергін-ARN» (лікування та профілактика алергічних захворювань різної етіології).

Препарат гомеопатичні гранули «Алергін-ARN» випускався промисловістю (ТОВ «Арніка», м. Харків, Україна) протягом 15 років.

На всі препарати розроблено проекти нормативної документації: аналітичної нормативної документації (АНД) та методів контролю якості (МКЯ); технологічних промислових регламентів; технологічних інструкцій. Технології виготовлення гомеопатичних препаратів апробовані в умовах промислового та аптечного виробництва.

Таким чином, гомеопатичний метод знаходить все більше застосування, незважаючи на те, що сучасна медицина має великий арсенал алопатичних ліків з безперечним лікувальним ефектом. Однак практично не існує алопатичного препарату, який не справляв би токсичної дії на ту чи іншу систему організму. Алергізація населення та погіршення екологічної обстановки є головними причинами широкого розповсюдження нетрадиційних методів лікування. Однак, відсутність цілком обгрунтованого механізму дії гомеопатичних засобів викликає недовіру до гомеопатії, що в деякій мірі перешкоджає її розвитку.

Література

1. Гайдукова О. О. Розробка та дослідження комплексного гомеопатичного препарату для лікування синдрому хронічної втоми : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармацевт. наук: спец. 15.00.01. «Технологія ліків, організація фармацевтичної справи та судова фармація» / О. О. Гайдукова. – Харків, 2010. – 23 с.
2. Державна Фармакопея України / Держ. п-во «Науково-експертний фармакопейний центр». – 1-е вид., 1 допов. – Х. : РІРЕГ, 2004. – 494 с.
3. Державна фармакопея України / Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 1-е вид., 3 допов. – Х. : Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2009. – 280 с.
4. Державна фармакопея України : в 3 т. / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків : Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2015. – Т.1. – 1128 с.
5. Державна Фармакопея України : в 3 т. / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків : Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. – Т. 2. – 724 с.
6. Олійник С. В. Розробка складу та технології гомеопатичних препаратів з лікарської рослини Цикламен : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармацевт.

наук: спец. 15.00.01. «Технологія ліків, організація фармацевтичної справи та судова фармація» / С. В. Олійник. – Харків, 2011. – 24 с.

7. Осипенко С. Ю. Розробка технології та методів стандартизації препаратів протиалергійної дії на основі *Apis mellifica* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармацевт. наук: спец. 15.00.01. «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи» / С. Ю. Осипенко. – Харків, 2002. – 19 с.

8. Основы гомеопатической фармации: Учеб. для студ. фармацевт. специальностей вузов / А.И. Тихонов, С.А. Тихонова, Т.Г. Ярных, В.А. Соболева и др.; Под ред. А.И. Тихонова. – Х.: Изд-во НФаУ; Золотые страницы, 2002. – 574 с.

9. Основы фитотерапии и гомеопатии. Технология фитопрепаратов. Лекция для студентов специальности «Клиническая фармация»: Учеб. пособие для внеаудит. работы студентов / А.И. Тихонов, Т.Г. Ярных, В.А. Соболева, О.С. Данькевич; Под ред. А.И. Тихонова, Т.Г. Ярных. – Х.: Изд-во НФаУ, 2005. – 44 с.

10. Пасічник М. Ф. Створення гомеопатичного лікарського засобу на основі отрути бджолиної : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармацевт. наук: спец. 15.00.01. «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи» / М. Ф. Пасічник. – Харків, 2007. – 21 с.

11. Практикум по технологи гомеопатических препаратов: Для студентов фармацевт. вузов и ф-тов / А.И. Тихонов, М.Ф. Пасечник, Т.Г. Ярных, Л.И. Вишневская, С.А. Тихонова. – Х.: Изд-во НФаУ, 2006. – 160 с.

12. Сергеева О. Ю. Створення та дослідження гомеопатичного засобу протиалергійної дії у формі гранул : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармацевт. наук: спец. 15.00.01. «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи» / О. Ю. Сергеева. – Харків, 2009. – 22 с.

13. Справочник экстенпоральной рецептуры. Аллопатия и гомеопатия / Р.В. Богатырева, А.И. Тихонов, В.П. Черных, Т.Г. Ярных и др. – К.: Морион, 1999. – 496 с.

14. Справочник экстенпоральной рецептуры. Аллопатия и гомеопатия / Р.В. Богатырева, А.И. Тихонов, В.П. Черных, Т.Г. Ярных и др. – К.: Морион, 1999. – 496 с.

15. Тихонов А.И., Вишневская Л.И. Введение в гомеопатию. Краткая история развития гомеопатии в Украине. Классификация гомеопатических лекарственных форм. Основные направления нормирования производства гомеопатических лекарственных препаратов. Лекция для студентов специальности «Фармация»: Учеб. пособие для внеаудит. работы студентов / Под ред. А.И. Тихонова – Х.: Изд-во НФаУ, 2006. – 32 с.

16. Тихонов А.И., Вишневская Л.И. Гомеопатические группы лекарств. Комплексная гомеопатия. Лекарства близкие к гомеопатии. Лекция для студентов специальности «Фармация»: Учеб. пособие для внеаудит. работы студентов / Под ред. А.И. Тихонова – Х.: Изд-во НФаУ, 2006. –28 с.

17. Тихонов А.И., Вишневская Л.И. Основные принципы гомеопатии. Закон исцеления Геринга. Особенности прописывания гомеопатических рецептов. Лекция для студентов специальности «Фармация»: Учеб. пособие для внеаудит. работы студентов / Под ред. А.И. Тихонова – Х.: Изд-во НФаУ, 2006. – 32 с.

18. Тихонов А.И., Вишневская Л.И. Теоретические основы механизмов действия гомеопатических лекарственных средств. Лекция для студентов специальности «Фармация»: Учеб. пособие для внеаудит. работы студентов / Под ред. А.И. Тихонова – Х.: Изд-во НФаУ, 2006. – 32 с.

19. Чорна Н. А. Розробка складу та технології гомеопатичної мазі для застосування в дерматології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармацевт. наук: спец. 15.00.01. «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи» / Н. А. Чорна. – Харків, 2009. – 20 с.

20. Шеремет'єва А. В. Розробка стандартів гомеопатичної лікарської форми – тритурації та опрацювання складу, технології і дослідження лікарського препарату з сурфактантом : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармацевт. наук: спец. 15.00.01. «Технологія ліків, організація фармацевтичної справи та судова фармация» / А. В. Шеремет'єва. – Харків, 2012. – 24 с.

Study of histamine inhibitors of plant origin

Cotelea T., Dolghieru N., Kojocarui –Toma M., Organ A., Miron S.

Chair of pharmaceutical and toxicological chemistry

Chair of pharmacognosy and pharmaceutical botany

State University of Medicine and Pharmacy “Nicolae Testemitanu”

tamara777@bk.ru

The defined problems of allergy, which is constantly increasing, determine the need for the study of the epidemiological aspects, the structural and clinical particularities, the optimization of the diagnosis, the treatment, as well as the prophylaxis of the allergic diseases [1].